

Sygn. akt III AUa 2783/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Grażyna Kornas

Sędziowie: SA Magdalena Tymińska

SO del. Ewa Stryczyńska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2015 r. w Warszawie

sprawy (...) Spółka z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W.

z udziałem zainteresowanych M. K., R. R., A. S., I. S., T. S., S. W., M. W., A. W.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

na skutek apelacji (...) Spółka z o.o. z siedzibą w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 12 lipca 2013 r. sygn. akt XIV U 3800/12 oddała apelację.

/-/ G. K.

/-/ M. T.

/-/ E. S.

Sygn. akt III AUa 2783/13

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. z 14 września 2012r. w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia:

- 1) I. S. w grudniu 2009r., grudniu 2010r. i grudniu 2011r.
- 2) R. R. w grudniu 2009r., grudniu 2010r. i grudniu 2011r.
- 3) M. W. w grudniu 2009r.,
- 4) T. S. w grudniu 2009r., grudniu 2010r. i grudniu 2011r.
- 5) M. K. w grudniu 2009r., grudniu 2010r. i grudniu 2011r.

6) A. W. w grudniu 2009r., grudniu 2010r. i grudniu 2011r.

7) A. S. w grudniu 2009r., grudniu 2010r. i grudniu 2011r.

8) S. W. w grudniu 2009r. i grudniu 2011r.

Odwołująca się zarzuciła zaskarżonym decyzjom naruszenie art. 18 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 20 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w zw. z art. 41, art. 46 i art. 47 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w zw. z art. 81 ust. 1 i 6 ustawy z 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych w związku z § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczególnych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z dnia 18 grudnia 1998r. w związku z art. 8 ust. 1, 2 i 3 ustawy z 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o ich oddalenie. W uzasadnieniu organ wskazał, że spółka w 2009, 2010 i 2011r. przyznała pracownikom świadczenie socjalne finansowane ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Jako kryterium do ustalenia przysługującej kwoty bonów przyjęto wynagrodzenie otrzymywane przez pracownika u płatnika składek. Dofinansowanie do świąt otrzymali wszyscy pracownicy spółki, również tacy, którzy osiągają przychody przekraczające kwotę ograniczenia górnej rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Bony nie były wliczone do postawy wymiaru składek.

Sąd postanowił połączyć sprawy o sygnaturach XIV U 3820/12, XIV U 3818/12, XIV U 3819/12, XIV U 3802/12, XIV U 3817/12, XIV U 3816/12 oraz XIV U 3815/12 ze sprawą o sygnaturze akt XIV U 3800/12 celem wspólnego rozpoznania.

Postanowieniem z 21 stycznia 2013r. wezwano do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanych: I. S., S. W., A. S., A. W., M. W., T. S., R. R. oraz M. K..

Wyrokiem z 12 lipca 2013r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego były następujące ustalenia faktyczne:

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. wydał w dniu 14 września 2012r. decyzje, w których stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia:

- I. S. podlegającej ubezpieczeniom jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi:

1) za grudzień 2009r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2500,00, ubezpieczenie zdrowotne - 2157,25,

2) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2618,60, ubezpieczenie zdrowotne - 2259,58,

3) za grudzień 2011r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2769,22, ubezpieczenie zdrowotne - 2389,55. (Decyzja (...)

- R. R. podlegającego ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi:

1) za grudzień 2009r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 3943,12, ubezpieczenie zdrowotne - 3402,51,

2) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 4036,20, ubezpieczenie zdrowotne - 3482,84,

3) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 4299,79, ubezpieczenie zdrowotne - 3710,29, (Decyzja (...))

- M. W. podlegającej ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 1500,00, ubezpieczenie zdrowotne - 1294,35 ((...))

- T. S. podlegającego ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi:

1) za grudzień 2009r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2494,11, ubezpieczenie zdrowotne - 2152,16,

2) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2647,83, ubezpieczenie zdrowotne - 2284,81,

3) za grudzień 2011r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2848,65, ubezpieczenie zdrowotne - 2458,10 (Decyzja (...))

- M. K. podlegającego ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi:

1) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 3985,36, ubezpieczenie zdrowotne - 4291,12.

2) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 7788,84, ubezpieczenie zdrowotne - 6720,99.

3) za grudzień 2011r. na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - 0,00, chorobowe i wypadkowe - 9214,10, ubezpieczenie zdrowotne - 8988,35. (...)

- A. W. podlegającego ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi:

1) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 3389,24 i ubezpieczenie zdrowotne - 2924,57.

2) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 3471,96, ubezpieczenie zdrowotne - 2995,96.

3) za grudzień 2011r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 4082,55, ubezpieczenie zdrowotne - 3522,83 (Decyzja (...))

- A. S. podlegającej ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi:

1) za grudzień 2009r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2500,00, ubezpieczenie zdrowotne - 2157,25.

2) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2618,60, ubezpieczenie zdrowotne - 2259,58.

3) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 2769,10, ubezpieczenie zdrowotne - 2389,46. (Decyzja (...))

- S. W. podlegającej ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. wynosi:

1) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - 3826,05, ubezpieczenie zdrowotne - 3301,50,

2) za grudzień 2010r. na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe - (...),50, ubezpieczenie zdrowotne - 3627,20 (...)

W trakcie przeprowadzonej kontroli u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w okresie od 24 kwietnia 2012r. do 9 maja 2012r. Zakład ustalił, że w 2009, 2010 i 2011 roku płatnik przyznał pracownikom świadczenie socjalne finansowane ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Zgodnie z protokołem posiedzenia komisji socjalnej z 25 listopada 2009r. nr (...), komisja zdecydowała o kwotach świadczenia socjalnego tzw. dofinansowania do świąt, wskazując że kwoty przyznanego świadczenia zależą od wysokości wynagrodzenia brutto w przeliczeniu na cały etat, według umowy o pracę obowiązującej na 30 listopada 2009r. Wysokość świadczenia w zależności od wynagrodzenia wynosiła:

1) wynagrodzenie do 2200zł - 400zł,

2) wynagrodzenie od 2201zł do 3200zł - 350zł,

3) wynagrodzenie powyżej 3201zł - 300zł.

Również w protokołach z posiedzenia komisji z 27 listopada 2010r. nr (...) oraz z 28 listopada 2011r. nr (...) zostały określone kwoty świadczenia socjalnego - dofinansowania do świąt, które zostały uzależnione od wysokości wynagrodzenia brutto w przeliczeniu na cały etat. Wysokość świadczenia w zależności od wynagrodzenia wyniosła:

4) wynagrodzenie do 2200zł - 500zł (2010r.) lub 550zł (2011r.)

5) wynagrodzenie od 2201zł do 3200zł - 450zł (2010r.) lub 500zł (2011r.)

6) wynagrodzenie powyżej 3 201 zł - 400zł. (2010r.)

7) wynagrodzenie powyżej 4301 zł - 400zł (2011r.)

Analiza dokumentów pozyskanych w toku prowadzonego postępowania kontrolnego wykazała, że płatnik nie uzyskał żadnej informacji o sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej danego pracownika.

Pismem z 12 czerwca 2012r. płatnik składek wniósł zastrzeżenia do protokołu kontroli, które nie zostały uwzględnione przez Wydział Kontroli Płatników Składek i Oddziału ZUS w W.. W zastrzeżeniach tych płatnik podniósł, że Regulamin ZFŚS przewiduje w rozdziale III § 5 pkt 3 „dofinansowanie do świąt Bożego Narodzenia dla uprawnionych pracowników w wysokości określonej w załączniku 1 do regulaminu". W załączniku tym były określone maksymalne kwoty dofinansowania z każdego z tytułów w danym roku, natomiast kryteria przyznawania dofinansowania do Świąt oraz wysokość tego dofinansowania były określane w protokołach z rocznych posiedzeń Komisji Socjalnej. W skład komisji wchodził przedstawiciel pracodawcy oraz dwaj przedstawiciele pracowników, reprezentujący ich interesy i działający w uzgodnieniu i porozumieniu z pracownikami.

Analiza konta (...) Sp. z o.o. wykazała, że płatnik składek nie podjął kroków zmierzających do złożenia dokumentacji rozliczeniowej zgodnie z ustaleniami dokonanymi w protokole kontroli.

W grudniu 2009, 2010 i 2011r. pracownicy (...) Sp. z o.o. otrzymali bony podarunkowe finansowane z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Jako kryterium do ustalenia przysługującej kwoty bonów przyjęto wynagrodzenie otrzymywane przez pracownika u płatnika składek. Bony podarunkowe nie były wliczone do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne. W aktach ZFŚS brak oświadczeń o wysokości

dochodów przypadających na członka rodziny pracowników. Bony zostały wypłacone bez uwzględnienia w/w kryterium dochodowego.

Komisja socjalna składa się z przedstawiciela pracodawcy i dwóch przedstawicieli pracowników wybieranych na okres 4 lat. Świadczenia były przyznawane na podstawie regulaminu z 2005r. Przyznawane bony z funduszu były wypłacane w grudniu, po analizie wysokości wynagrodzenia danego pracownika. Komisja nie uwzględniała liczby osób w rodzinie, nieobecności czy kar nałożonych na pracownika oraz przepracowanych lat. W zależności od wysokości wynagrodzenia przyznawana była określona kwota bonu. Wiedzę o sytuacji materialnej pracowników płatnik posiadał z oświadczeń pracowników składanych łącznie z wnioskiem o pozostałe świadczenia z funduszu takie jak: zapomogi losowe, finansowe, materialne oraz dofinansowanie do wakacji.

Powyższy stan faktyczny, który nie był kwestionowany przez strony Sąd ustalił na podstawie dokumentów zamieszczonych w aktach sprawy, zeznań świadka oraz na podstawie materiału dowodowego zawartego w aktach organu emerytalnego.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne. Zdaniem Sądu Okręgowego zaskarżone decyzje są zgodne z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) W świetle § 2 ust. 1 pkt. 19 w/w rozporządzenia podstawy wymiaru składek nie stanowią m.in. następujące przychody: świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Sąd stwierdził, że rację ma organ rentowy, podnosząc, że do świadczeń przyznanych zainteresowanym przepis powyższy nie ma zastosowania. Zdaniem Sądu Okręgowego organ rentowy prawidłowo ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników – zainteresowanych w sprawie doliczając koszt bonów towarowych, finansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. W sytuacji, gdy pracownicy otrzymują świadczenia z Funduszu na podstawie innych kryteriów niż socjalne, to do świadczeń tych nie ma zastosowania § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia w sprawie szczególnych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe i uprawnienie takie należy traktować jako dodatek do wynagrodzenia, do którego pracodawca jest zobowiązany naliczyć i odprowadzić składki na ubezpieczenie społeczne. Nie ma tu również znaczenia fakt zapisania w regulaminie postanowień niezgodnych z uregulowaniami ustawy określającej wyraźnie jak powinno następować gospodarowanie środkami z ZFŚS.

Sąd Okręgowy podkreślił, że podstawowa zasada dysponowania środkami Funduszu została zawarta w art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 1996r. Nr. 70 poz. 335 ze zm.). Zgodnie z § 1 ww. przepisu przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Stosowanie tych zasad w praktyce oznacza, że wyklucza się przyznanie świadczeń socjalnych w jednakowej wysokości wszystkim osobom uprawnionym. Skarżąca się spółka nie badała sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników przed przekazaniem im dofinansowania.

Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy trafnie powołał się na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 16 września 2009r. (sygn. akt IUK 121/09, OSNP 2011/9-10/133), że pomoc z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych musi być uzależniona od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracownika. Jeżeli pracodawca nie stosuje podstawowej zasady różnicowania dopłat z funduszu i nie analizuje sytuacji rodzinnej i materialnej pracowników przyznając świadczenia z ZFŚS, nie realizuje tym samym celów socjalnych Funduszu.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z 20 sierpnia 2001r. (sygn. akt I PKN 579/00; OSNP 2003/14/331, M. Prawn. 2003/22/1040) z którego wynika, że „(...) ustawa o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych nie upoważnia do tworzenia takich zasad podziału funduszu socjalnego, które pozostawałyby w sprzeczności z jej art. 8 ust. 1, ten zaś przepis wyraźnie powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową rodzinną i materialną osób uprawnionych. Jest to tzw. kryterium socjalne, którego przyjęcie przez ustawodawcę prowadzi do wniosku, że jest wykluczone przyznawanie ulgowych usług

i świadczeń z Funduszu ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości, według zasady "każdemu po równo". Sąd stwierdził wobec powyższego, że tym samym rację ma organ emerytalny twierdząc, że do składnika przyznawanego na zasadach równości wszystkim pracownikom odwołującej się spółki nie znajduje zastosowania wyłączenie zawarte w § 2 ust. 1 pkt 19 cyt. wyżej rozporządzenia.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy oddalił odwołania na podstawie art.477¹⁴ §1 k.p.c., uznając decyzje organu za prawidłowe.

Apelację od powyższego wyroku złożył pełnomocnik odwołującej się spółki zaskarżając go w całości. Apelujący wniósł o jego zmianę i orzeczenie, że podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne ubezpieczonych I. S., R. R., M. W., T. S., M. K., A. W., A. S. i S. W., pracowników zatrudnionych u płatnika (...) Sp. z o.o., nie stanowi wartość świadczeń przyznanych im z okazji Świąt Bożego Narodzenia w okresie objętym kontrolą organu rentowego, sfinansowanych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania i kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Apelujący podniósł zarzut sprzeczności ustaleń Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym oraz rażące naruszenie § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) polegające na uznaniu, że przepis ten nie ma zastosowania do świadczeń wypłaconych ubezpieczonym z okazji świąt Bożego Narodzenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz art. 8 ust. 1, 2 i 3 ustawy z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 1996r. Nr 70 poz. 335 ze zm.) poprzez uznanie, że odwołująca się nie zastosowała kryteriów wymaganych przez ustawę dla przyznania świadczeń, wypłacając wszystkim ubezpieczonym świadczenia w równej wysokości, bez rozeznania ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej.

W uzasadnieniu apelujący wskazał, że z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Okręgowy przyjął za pewnik twierdzenia organu rentowego zawarte w pismach procesowych składanych w sprawie, że wszyscy ubezpieczeni otrzymali świadczenie z okazji Świąt Bożego Narodzenia w jednakowej wysokości. Konkluzja ta jest sprzeczna z materiałem dowodowym zebrany w sprawie oraz nie wynika z ustalonego przez sąd stanu faktycznego sprawy.

Zdaniem skarżącego kryterium wysokości zarobków zostało przyjęte w porozumieniu z przedstawicielami załogi i żaden z pracowników nie zgłaszał do niego zastrzeżeń. Podstawę takiego rozwiązania stanowiły dwa czynniki: znajomość sytuacji materialnej, rodzinnej i życiowej poszczególnych pracowników, zdobyta na podstawie oświadczeń majątkowych składanych przez zdecydowaną większość pracowników przy ubieganiu się o dofinansowanie z innych, niż świadczenia socjalne tytułów (głównie dofinansowania do wczasów) oraz fakt, że świadczenia były wypłacane z okazji Świąt Bożego Narodzenia, a więc w okresie zwiększonych wydatków dla wszystkich pracowników. Świadczenia o najwyższej wartości przyznawano pracownikom o najniższych zarobkach i to między innymi świadczy o ich socjalnym charakterze.

Skarżący wskazał, że Sąd Okręgowy w części uzasadnienia dotyczącej stanu faktycznego sprawy potwierdził, że odwołująca się spółka posiadała wiedzę o sytuacji materialnej pracowników ze składanych przez nich oświadczeń wraz z wnioskami o pozostałe świadczenia z ZFŚS, nie uwzględnił jednak tego w konkluzji uzasadnienia.

W ocenie apelującego orzeczenia Sądu Najwyższego, powołane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku, dotyczą sytuacja odmienną, niż istniejąca w sprawie niniejszej. Apelujący stwierdził, że fundamentalne znaczenie dla zastosowania wyłączenia z podstawy wymiaru składek zgodnie z przepisami rozporządzenia ma ustalenie pochodzenia środków przeznaczonych na świadczenia przyznane pracownikom, a zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, środki funduszu gromadzone są na odrębnym rachunku bankowym. Świadczenia wypłacone pracownikom z okazji Świąt pochodziły z ZFŚS. Ponadto apelujący podkreślił, że świadczenia z okazji Świąt Bożego Narodzenia były przyznawane na podstawie Regulaminu Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych

z lat 2007 i 2010 oraz protokoły posiedzeń komisji socjalnych w poszczególnych latach. Regulaminy były wydawane zgodnie z ustawą i ich treść nie była przez organ rentowy kwestionowana.

Zdaniem skarżącego ustawa nie precyzuje kryteriów socjalnych i mówi jedynie ogólnikowo o sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej. Nie zawiera żadnych wskazówek dotyczących gromadzenia informacji o stanie majątkowym, sytuacji rodzinnej, życiowej czy dochodach osób uprawnionych. Ustawodawca nie zdefiniował żadnych kryteriów ani progów, jakie winny być brane pod uwagę dla oceny tych sytuacji, które obligowałyby pracodawcę do gromadzenia szczególnej dokumentacji, a tym samym nie określa sposobu w jaki miałyby nastąpić udokumentowanie spełnienia wskazanych kryteriów.

Skarżący wskazał, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do kwestii poruszanej w odwołaniu, dotyczącej braku uprawnień organu rentowego co do kontroli zasad przydziału świadczeń socjalnych, gdyż ustawa uprawnia kontrolę w tym zakresie przyznała jedynie związkom zawodowym (art. 8 ust. 3 u.z.f.ś.s).

Apelujący stwierdził, że świadczenia wypłacane przez odwołującą się z funduszu socjalnego w okresie objętym kontrolą organu, spełniały kryteria określone w par. 2 pkt 19 rozporządzenia i ich wartość podlega wyłączeniu od podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne. Regulacja powyższa przyporządkowuje przychód podlegający wyłączeniu do źródła jego pochodzenia, jeżeli więc świadczenia były finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach funduszu, to nie są wliczane do podstawy wymiaru składek, gdyż mieszczą się w dyspozycji przepisu § 2 pkt 19 rozporządzenia. Przy przyznawaniu świadczeń socjalnych z okazji świąt zastosowano również kryterium socjalne, gdyż wysokość świadczeń była uzależniona od wynagrodzenia każdego z pracowników, a kryterium takie zostało przyjęte na podstawie posiadanej przez odwołującą się wiedzy o sytuacji materialnej i życiowej pracowników, z której wynikało, że wysokość zarobków otrzymywanych u odwołującej się ma istotny wpływ na sytuację rodzinną zdecydowanej większości pracowników.

Organ rentowy nie ustosunkował się do zarzutów i wniosków apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja odwołującego się jako bezzasadna, podlega oddaleniu.

Na wstępie wskazać należy, że poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne, jako nie budzące wątpliwości i nie kwestionowane przez strony w zakresie obejmującym spór, Sąd Apelacyjny przyjmuje także za podstawę własnego rozstrzygnięcia.

W przedmiotowej sprawie spór sprowadzał się do oceny prawnej, czy płatnik (...) Spółka z o.o. w W., przyznając jako pracodawca I. S., S. W., Anie S., A. W., M. W., T. S., R. R. oraz M. K. w grudniu 2009r., grudniu 2010r. i grudniu 2011r. świadczenie socjalne w postaci tzw. „dofinansowania do świąt” winna uwzględnić przyznane z tego tytułu kwoty w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne wymienionych pracowników.

Zasadnicze zatem znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma wykładnia przepisów ustalających zasady przyznawania świadczeń z funduszu świadczeń socjalnych, tj. przepisów ustawy z 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2015r. poz. 111) oraz przepisów regulujących zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, tj. przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 1998r. Nr 161, poz. 1106 ze zm.).

Stosownie do art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Zgodnie z art.8 ust. 2 ustawy, zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z funduszu, z uwzględnieniem ust. 1, oraz zasady przeznaczania środków funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej określa pracodawca w regulaminie ustalonym

zgodnie z art. 27 ust. 1 albo z art. 30 ust. 5 ustawy z 23 maja 1991r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2014r. poz.167). Pracodawca, u którego nie działa zakładowa organizacja związkowa uzgadnia regulamin z pracownikiem wybranym przez załogę do reprezentowania jej interesów.

Jak wynika z przytoczonego przepisu, swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę w art. 8 ust. 1 ogólną zasadą, że przyznawanie tych świadczeń jest uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania ze środków funduszu.

W odwołującej się Spółce obowiązywał regulamin, w którym zawarto ogólne zasady przyznawania świadczeń socjalnych. W protokołach posiedzeń Komisji Socjalnej odwołującego się, odbytych w dniach: 25 listopada 2009r., 27 listopada 2010r. oraz 28 listopada 2011r. sprecyzowano, że kwoty przyznanych świadczeń zależą od wysokości wynagrodzenia brutto pracownika według umowy o pracę obowiązującej na datę 30 listopada odpowiednio 2009r., 2010r. oraz 2011r. (k 149 -151 a.s.). Oznacza to, że wbrew twierdzeniom apelującego, do podstawy przyznania „dofinansowania do świąt” nie brano pod uwagę sytuacji rodzinnej, materialnej i życiowej pracowników. Podważa to realizację kryterium socjalnego.

Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że realizacja socjalnych celów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych jest możliwa, gdy wypłacone z tego tytułu świadczenie jest uzależnione od sytuacji materialnej i rodzinnej poszczególnych pracowników. O spełnieniu kryterium socjalnego nie może być mowy bez indywidualnej analizy sytuacji każdej uprawnionej do skorzystania z funduszu osoby. Założenie, aby nie różnicować pracowników, jest zatem sprzeczne z celem, jakiemu ma służyć Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

W motywach wyroku z 20 czerwca 2012r. (wydanego w sprawie o sygn. I UK 140/12, OSNP 2013/13-14/160) Sąd Najwyższy stwierdził, że przyznanie świadczeń bez zachowania indywidualnej oceny każdego przypadku narusza obowiązujący Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych i w istocie oznacza to, że świadczenia zostały wypłacone wprawdzie z funduszu socjalnego, lecz nie na warunkach wynikających z Regulaminu, a więc nie mogą one zostać uznane za świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia z 18 grudnia 1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. z 1998r. Nr 161 poz.1106 ze zm.).

Sąd Apelacyjny w składzie orzekającym w niniejszej sprawie podziela w całości wyrażone w powyżej wskazanym orzeczeniu stanowisko Sądu Najwyższego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wypłacone świadczenia należy zakwalifikować jako świadczenie dodatkowe pracodawcy ze wszystkimi tego konsekwencjami w zakresie składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Wartość przyznanych zainteresowanym dofinansowań do świąt była bowiem uzależniona wyłącznie od wysokości otrzymywanego przez nich wynagrodzenia za pracę.

Podkreślić w tym miejscu należy, że orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów apelacyjnych dotyczące omawianego zagadnienia uwzględniania wartości bonów towarowych w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, jest jednolite i utrwalone. Dodatkowo przywołać należy wyrok Sądu Najwyższego z 6 lutego 2008r. (w sprawie o sygn. II PK 156/07; OSNP 2009/7-8/96), w którego uzasadnieniu stwierdzono, że przepis art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie stanowi podstawy przyznania wszystkim pracownikom świadczeń pieniężnych, które nie zmierzają do realizacji celów socjalnych zgodnych z art. 1 ust. 1 i art. 2 pkt 1 tej ustawy. Na uwagę zasługuje także wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 15 listopada 2012r. (sygn. III AUa 191/12 Lex 1236012), w którego motywach stwierdzono, że fundusz świadczeń socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnicę w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są rodziny (a nie tylko pracownicy) o najniższych dochodach. Przepis art. 8 ust. 1 ustawy powiązał zasady korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, materialną i rodzinną osób uprawnionych,

czyli z kryterium socjalnym. Przyjęcie tego kryterium prowadzi do wniosku, że przyznawanie świadczeń ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości jest wykluczone.

Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że prawidłowa wykładnia art. 8 ust. 1 w/w ustawy nie zezwala na przyznanie przez pracodawcę świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych pracownikom, z pominięciem indywidualnej analizy ich sytuacji pod kątem wskazanego w tym przepisie kryterium socjalnego. Takie przyzwolenie byłoby bowiem traktowane - jak trafnie wskazuje doktryna - jako przyznanie dodatków do wynagrodzenia. Przepis ten wyraźnie bowiem określa konieczny do zachowania związek pomiędzy wartością przyznawanego świadczenia a łącznie rozpatrywaną sytuacją życiową, rodzinną i materialną osoby uprawnionej. To powiązanie może oznaczać jedynie, że im trudniejsza jest sytuacja materialna osoby uprawnionej i jej rodziny, tym wyższe powinno być świadczenie. Nakłada to na przyznających świadczenia obowiązek indywidualnej (a w żadnym wypadku zbiorowej) kwalifikacji wniosków. Świadczenie ulgowe, w przeciwieństwie do pozostałych sposobów wydatkowania środków funduszu, powinno mieć zawsze indywidualnie określonego adresata, gdyż jego przyznanie uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej beneficjenta. Wprawdzie zbliżona sytuacja materialna i rodzinna pracowników może prowadzić do uznania, że przyznanie im omawianych świadczeń w tej samej wysokości nie narusza art. 8 ust. 1 ustawy, to jednak winna być ona rozpatrywana indywidualnie w sposób przewidziany w regulaminie. Przyznanie zaś świadczenia poza wymaganym trybem - nawet za zgodą organizacji związkowej - oznacza naruszenie przez pracodawcę regulaminu wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a tym samym prowadzi do naruszenia art. 8 ust. 2 ustawy z 4 marca 1994r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Z materiału dowodowego zebranego w przedmiotowej sprawie wynika jednoznacznie, że odwołujący się pracodawca przed przyznaniem spornych świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nie wiedział, bo nie badał i nie ustalał, jaka jest sytuacja życiowa, rodzinna i materialna pracowników, którym te świadczenia przyznał. Do takiego wniosku prowadzi wprost treść zeznań U. H. z których wynika, że przy przyznawaniu świadczeń w postaci tzw. „dofinansowania do świąt” brano pod uwagę tylko wynagrodzenie pracowników osiągnane w Spółce. Nie badano natomiast sytuacji finansowej całej rodziny, a więc nie brano pod uwagę przychodów członków rodziny pracownika, liczby członków rodziny, czy też innych okoliczności sytuacji życiowej rodzin pracowników.

Odnosząc się do pozostałych zarzutów apelacji wskazać należy, że nie doszło w niniejszej sprawie również do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., bowiem poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia stanu faktycznego znajdują pełne odzwierciedlenie w przeprowadzonych dowodach. Przytoczone przez apelującego poszczególne stwierdzenia zawarte w uzasadnieniu wyroku wynikają nie z interpretacji tylko wprost z przeprowadzonych dowodów. W szczególności z protokołów posiedzeń Komisji Socjalnych, Regulaminów Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych czy treści zeznań U. H. wprost wynika, że jedynym kryterium przyznawania dofinansowania do świąt była wysokość wynagrodzenia brutto danego pracownika. Ponadto zgodnie z wiedzą U. H. wolą pracodawcy było przyznanie dofinansowania z okazji Świąt wszystkim pracownikom, choć nie w jednakowej wysokości, a posiadane informacje o liczbie członków rodziny pracownika ustalone przy okazji przyznawania innych świadczeń z funduszu świadczeń socjalnych, nie miały wpływu na wysokość spornego świadczenia. Zróźnicowanie wartości przyznanych świadczeń w kilku wysokościach dla wszystkich pracowników Spółki znajduje pełne potwierdzenie w materiale dowodowym. Trafnie zatem Sąd Okręgowy ustalił, że podejmując decyzję o przyznaniu przedmiotowych świadczeń Spółka nie dokonała zbadania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej każdego z pracowników, a co za tym idzie, kryteria te nie były brane pod uwagę przy przyznawaniu prawa do świadczeń i określeniu właściwej ich wysokości.

Rzeczą oczywistą, w ocenie Sądu Apelacyjnego jest, że w kontekście stosowania art. 8 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, nie można zakładać z góry, że sytuacja materialna, życiowa i rodzinna wszystkich pracowników jest jednakowa, do czego w istocie zmierza stanowisko apelującego. Skoro, jak wynika z materiału dowodowego, sytuacja pracowników, którym przyznano przedmiotowe świadczenia nie była badana, to nie ma podstaw by twierdzić, że świadczenie to zostało przyznane w zgodzie i z zastosowaniem kryterium wskazanych w wymienionym przepisie ustawy. Wbrew zatem zarzutom apelacyjnym, nie doszło w niniejszej sprawie do naruszenia przepisów prawa materialnego i przepisów prawa procesowego wymienionych w apelacji.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Sędziowie: Przewodniczący:

(...)

(...)